ПОЈЕДИНИ БРОЈ 50 ПАРА.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и празника. — Претплата је 400 К на годину, 200 К на пола године, а 100 К на четврт године; за Америку 5 долара на годину. Претплатити се може бар на четврт године.

Издавалац „Застава“ д. друштво.

ЗАСТАВА

ОРГАН РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Поштарина плаћена у готовом.

Рукописи за лист шаљу се на уредништво „Заставе“, а новац за претплату и огласе на администрацију „Заставе“ Нови Сад, Лазарева улица број 14. — Телефон бр. 110. :: Рукописи се не враћају. ::

Издавалац „Застава“ д. друштво.

Број 53. Нови Сад, у четвртак 10. марта 1921. Година LII.

Крволоштво совјета и равнодушност света.

Није то неко у Европи измислио; сами бољшевици пишу: противу нас се дижу ту и тамо. Ми ћемо да се бранимо. „Одбрана је једна и једина и она се састоји у овоме: ми смо узели у таоце невине људе и држимо их... ако се ма ко дрзне да нас нападне, да покуша збацити совјетску власт... ми ћемо стрељати све таоце“.

Можда бољшевици овим плаше свет. Но иако лажи сеју на све стране, овом што кажу да ће стрељати — ту им се мора веровати, да ће испунити своја обећања и то, кад је реч о стрељању, учиниће више него што обећавају. Јер су у тој области, у области убијања, они вазда били најригорознији.

Узмите совјетско званично саопштење: они су дограбили десетак двадесет хиљада талаца и држе их, а негде избије устанак и покрет противу совјетске владе и ове хиљаде, без икакве ни стварне а ни фиктивне кривице иду на губилиште. Бољшевици их стрељају.

Пре извесног времена неко је у близини Кисловодска убио два комесара Јевреја. Због тога је совјетска влада прогласила једну недељу „освете“ — и само у рону бањског места Кисловодска убијено је преко осам стотина Руса, управо сва заостала интелигенција.

Бољшевици су пре кратког времена објавили: „Ми смо узели таоце. Стотинама и хиљадама невиних људи пашће, ако се ко одлучи да учини покушај на комесаре“.

И сваког часа може се неко наћи да налети на крвави режим да га обори — све ће таоце ко псе бесне побити...

И безбројни несрећници очекују свој суђени час, чекају да их за ништа одведу на губилиште.

И цео свет зна за ову ужасну одлуку и чека.

Противу ње су се дигли руски писци у иностранству. То су они, које би бољшевици прво и прве стрељали.

Ови су се људи у име цивилизације и морала дигли противу овог ужаса. Руски писци вазда су били на висини морала; то је вазда било њихово најважније оружје. Но коме су се они обратили? Бољшевицима... па то је наивност, којој граница нема.

„Не могу да ћутим!“ узвикнуо је син Лава Толстоја — иако зна да московски зверови неће ни обратити пажњу на реч његову.

Да, они не могу да ћуте; али ни помоћи не могу.

А ко не сме ћутати а може помоћи? То је цивилизовани свет. Јер се пред његовим очима отвара једна ужасна нова људска кланица, отпочињу нова зверства зверова, какве никада дотле није забележила историја људскога рада.

Није реч о мешању у унутрашње политичке ствари совјетске Русије; но говор је о несрећним таоцима, са свим невиним људима, над којима бољшевици спремају страшан терор, према коме јакобински терор франц. револуције није ни најблеђа сенка.

Европа и Америка три и по године посматрају ужасе бољшевичких злочинстава и ћуте.

Јесу ли оне ослепиле и оглувиле или су им нерви једеци постали?

Некада су те две земље биле символ за цивилизацију и слободу. И те две земље, које су дале толике хероје култури и човечанству, мирно посматрају како бољшевици одводе у таоштво десетине хиљада матера и сестара, очева и синова, под грозном претњом да ће их све поклати, ако се ма ко дрзне да се дигне противу бољшевичке власти; да, оне мирно све то посматрају и ћуте и ћутаће кад буде отпочело убијање тих невиних људи који представљају таоце.

Зар то ћутање није исто тако страшно као и сама грозна сумануга крвожедност целата ових невиних људи?

Некада је велики Виктор Хиго митинге скупљао, када су погинула три Француза који су путовали за Русију. Цела се Француска дигла. То је право и треба тако да буде. А кад људи, бестије раздиру и череже тела десетинама хиљада невиних људи, само зато што нису бољшевици, Француска и не обраћа пажње. Јели то право?

У место снажног протеста енглески државници воде преговоре са тим крвавим људима и руку им чак пружају.

Није реч о мешању у унутрашње ствари Русије, реч је о таоцима, о људима савршено невиним, које су бољшевици покупили и прете да ће њих све поклати, ако ма ко нападне на бољшевичку власт.

Сме ли то бити, може ли то бити?

Може ли и сме ли Европа остати равнодушна према овоме. У име културног света, у име човечности света је дужност европског јавног мњења да најенергичније подигне свој глас и да устане против оваког крволоштва какво сада чине бољшевици у Русији, а каквога нема досада још записаног у повесници човечанства. Не ради се сада само о томе, да се спасе неколико несрећних Руса; реч је сада да се осуди и пред целим светом и повесницом жигоше злочинство и зверство неколицине избезумљених тирана.

В. Мацњев.

Говор

дра Жарка Миладиновића, народног посланика, у 10. седници уставотворног одбора.

(Наставак.)

Не треба заборавити, да је и др. Франк потајни пријатељ Куена, да је он био званична опозиција. Није др. Франк гоњен, јер је др. Франк требао Куену као тзв. опозиционар. (Др. Воја Маринковић: Често пута влада се више ослања на опозицију него на већину.)

И тога буде. Ја сам казао да је факт само то, Куен не би могао остати, да је већина Хрвата била против Куена. А зна се како су вршени код нас избори у Хрватској, Славонији и Срему. Имао сам и ја много искуства у томе. Знам кад сам пошао и кад су ме чекали неколико бирача да им држим говор, онда су их жандарми са бајонетима растерали. Кад сам са једним кандидатом пошао, питали су нас жандарми; „Имате ли дозволу, пасош?“ А овај им је показао. На то су жандарми рекли: „То је за иностранство, вреди за друге земље и за Америку. С тим пасошем свуда можете, само не можете у Мартинце“. Ја сам хтео да кажем: „Ево, имамо пасоша и за Азију, кад смо већ у Азији и не треба да нас спречавате“. Ти лепи избори, које смо тамо имали само по форми, били су највећа тиранија према народу, нарочито према српском народу а нарочито у Срему, који је био близу Србије, нарочито према њему била је велика тиранија. 1906. год., кад смо били на биралишту у Мартинцима, жандарми су опколили све улазе и нико није могао улазити без дозволе. То је та слобода и нарочито у Срему су нас најјаче гњечили, јер смо били близу Србије. Поменуло се, а не повратило се то лепо доба у Хрватској, Славонији и Срему нашем.

Важно је питање о централизацији и децентрализацији. Ја сам чуо доста о томе говорити. Ја некако имам о томе посебно мишљење. Не кажем, да мора бити тачно, али ја ћу бити слободан да то, изнесем. Ја сматрам за централизацију само децентрализовање државне администрације и разликујем децентрализовање државне администрације од самоуправе. Јер код државне администрације по среди је држава и њена управа, а код самоуправа по среди је чисто локална, помесна управа. Ја сматрам, да су то две различите ствари и зато хоћу да кажем, да не сматрам самоуправе као децентрализоване или праве самоуправе а не да се у тим самоуправама скривају не само аутономије, него чак неке федерације. Разуме се, онда то није самоуправа и онда то није децентрализовање државне управе, то је кидање, раскидање државне власти. Нећу да кажем, да би та аутономија било скривено кидање или раскидање државне власти, али како се управо те аутономне управе данас тумаче, чини се, да је то нешто више од федерације. Онда је то таман не државно децентрализовање, него разједињавање наше државе. Овако мучно стечене и створене. Ја ћу да покажем, само како г. Корошец замишља аутономије да створи, како он то предлаже. Нећу да читам све. Само ћу нешто да изведем.

Он каже: „Председник покрајинске владе и њени чланови одговорни су само покрајинској влади“. Дакле, ту нема парламенат ништа посла са њиховом одговорношћу, нема ни влада, него чисто покрајинска скупштина. (Др. Јанко Шимрак: У општини председник општине одговара свом одбору.)

Одмах ће бити ствар разумљива. Уз већ напоменуто долази овај додатак по предлогу г. Корошца: „У аутономним стварима није никаква жалба допуштена, изузев само покрајинском суду“. Дакле, не само посебна одговорност, одговорност скупштини покрајинској, него и посебна одговорност покрајинском суду. Само ти покрајински судови имају да решавају, да ли су акта покрајинске владе ништавна и незаконита, или обратно. То би била та покрајинска влада нешто засебно, а ова наша држава била би само по имену држава напрема тим покрајинама. И државна власт била би сведена на нулу, кад би овако остало, како г. Корошец предлаже.

Даље ћу да истакнем још нешто, из чега се види, како то тумачи г, Корошец. (Др. Јанко Шимрак: Данас је на жалост сведена на нулу државна власт.) Ја држим, да није. Ако неко тежи да то буде, онда је то друга ствар. Ако мислите, г. Шимраче, на то, што за сада г. Радић, није затворен, што нису прогоњени они његови пријатељи, који хоће хрватску републику, онда можете имати право, да државна власт није била доста енергична, и да је ту државна власт заиста била врло млака. Али господо, кад је о томе реч, да кажем још ово: Стјепан Радић дошао је у Загреб, да прокламује хрватску републику и ником ништа, па не само њему, него и онима, који су заједно с њиме доносили одлуку о хрватској републици. У Руми су биле манифестације против Радића и хрватске републике, јер Срем неће никада допустити да буде прћија ни Радићева, нити његових другова и да припадне Срем хрватској републици. (Др. Шимрак нешто приговара.)

Ако хоћете господине Шимраче посебно да се разговарамо, то можемо учинити, али ја сад говорим овде као члан Уставног Одбора.

Шта је даље било у Руми? — Бацили су неколико фирми и међу њима било неколико чисто немачких фирми. Нашло се неколико млађих лица, која су то учинила. После тога је дошао државни тужилац, који је казао: Што ћемо гонити а и поджупан Маковец је стао „пустите“. Води се сада истрага ради злочинства сметања јавнога мира. Разуме се, било је повика и на мене, писало се у неким новинама, хоћу ли ја смети изаћи на суд, или ћу се заштитити посланичким имунитетом. Ја на те повике нисам хтео одговарати, јер господо, зашто бих ја одговарао о једном догађају, који се догодио без мога знања. А друго ради оваквих маленкости ја нећу да се браним и бојим суда, пустио сам да пишу против мене, како хоће, а рекао сам мојим пријатељима, да у листовима наше странке заузму своје становиште.

Још хоћу ово да кажем: Нисам се ја господо бојао ни у опаснијим данима, јер оно што радим, радим отворено и у оквиру закона. И зато се не могу доста да начудим, како могу неке новине да заталасају и узбуркају једну малу ствар, што су нека лица збацили неколико таблица са латиницом, јер не виде на њима ћирилицу и што су збацили неколико немачких фирми, које Немци нису ни данас поново подигли а најмање са ћирилицом, него остављају да тако леже, чекају ваљда неку Југовину.

Да, хтео сам да прочитам о г. Корошцу што је он опет казао о делокругу покрајинских влада. „Покрајинска влада поставља, премешта и отпушта чиновнике свију ресора, са којим она управља“. Ту се види велика власт покрајинских влада и јасно је да би по томе државна власт била слаба према покрајинској власти, па је очевидно, да се та покрајинска власт може што јаче осилити према државној власти и државној влади. И онда питам, какво је то јединство — јединственост државе? А чудно ми је, да је г. др. Лагиња тумачио да јединственост државе значи централизацију т. ј. да је „јединственост“ и „централизација“ једно и исто, а ја не могу с њим о том да се сложим, јер јединственост државе не може значити централизацију без самоуправе. И ја не могу никакав логички закључак да нађем у тим речима његовим. Ако је у питању јединствена или не-

сложена држава, онда на то може сваки пристати јер се тиме не ће да каже ништа друго, до то, да ту не сме бити подвајања, а иначе, да нико није против ширих самоуправа.

Г. др. Лагиња је изнео нацрт Устава у име своје странке, који је назвао федералистички Устав, али је даље казао, да није то федералистички и да то није опасно. Па питам: Зашто су га онда назвали тако, ако није федералистички? По мом схватању зато, што је тај Устав доиста федаралистички, о чему су и они на чисто, па ипак г. Лагиња каже, да је њихов нацрт само по имену федералистички, а у ствари да није. То је исто тако, као кад би неко казао курјаку: „Не бојте се, то није курјак, него то је само штиглиц.“ Тиме хоћу да кажем, да је г. Лагиња отишао још много даље, него г. Корошец, па ипак покушава, да улепшава.

(Свршиће се.)

Питање

на Господина Министра Унутрашњих Дела.

Чуда која се одигравају у Војводини од стране чиновника Мин. Унутр. Дела приморали су ме, да упутим ово питање Г. Министру и да му скренем пажњу, да је већ једанпут крајње време да се поведе рачуна о жељама и правди тога целога краја. Сва дела и радње тамошњих чиновника, а помогнути и од самог Министарства иду на то, да се тамо ради изината и освете према мирном и поштеном становништву наше дичне Војводине. Слободно се може рећи, да је тамо чиновништво гори и рђавији правац узело, него што је то раније било. За пример навешћу само ово неколико случаја и то.

Начелник среза ковинског ради чуда и несреће. Противу његових недела поднео сам писмену представку Г. Министру. Ништа није до данас учињено. Начелник среза у Белој Цркви постављен је за начелника у истом срезу, где је пре био као општински бележник најурен из општине, као неваљао и непоштен. Готово сваког дана „Банатски Гласник“ са потписима износи пљачке и непоштења великог жупана да ни једног дана не би смео бити у државној служби. А он се и данас као такав држи на томе високом положају, за који није достојан.

Бележник општине у Баваништу одавно је требао да отиде у апс за његова недела и несавесан рад. Он мећутим и даље седи у општини, хара и пљачка народну имовину. Још је горе и црње готово по многим општинама и срезовима и место да се управна власт Министарства Унутр. Дела стара и труди, да томе стане на пут и да то зло и неваљалство лечи и чисти, она га на жалост подржава и помаже, смењује поштене чиновнике, а поставља несавесне (пример са сменом г. Путниковића у Белој Цркви).

Мишљења сам Г. Министре да једанпут, па макар то било и у 12 часу, треба да се престане са партизаклуком и инатом и да треба заводити ред и поредак, правду и поштење у народу, а не гонити поштене а помагати непоштене и силом их наметати народу за љубав партије и начела својих присталица. Садање чиновништво општинске управе у Војводини толико је изгубило углед и поверење у народу, да се народ жали, и готов је да их сам збаци са управе, ако то што пре надлежни не учине.

Далеко би одвело да скрећем пажњу надлежнима за све несавесне, све неправилне радње појединих органа и струка. Али у интересу реда и државног јединства питам Г. Министра Унутр. Дела и молим га, да ми писмено одговори и то:

1.) Је ли вољан преко неког поштеног изасланика сазнати и добити тачно стање народних жеља и потреба у Војводини и према томе одмах послати му поштене чиновнике на државним пословима а у општинским управама дозволити самоме народу да сам из своје средине изабере општинску управу, као што је то код нас у Србији? и

2. Зашто и какви су га разлози нагонили да до сада држи и помаже овакво несносно и врло рђаво стање државног апарата у Војводини.

Београд, 5. марта 1921. год.

Питач:

Милутин П. Драговић с. р.
нар. посланик.

ПОЛИТИЧКЕ ВЕСТИ

Помоћ Аустрији.

У Лондону наилази на све веће тешкоће помоћ која треба да се да Аустрији. Ликвидација Аустро-Угарске Банке је одложена. Беч ће дати 66 милиона круна у злату, а тражи се да и Будимпешта да свој део.

Свечаности у Котору.

Наше власти су на свечан начин примиле од Француза поносни Котор. Том смо приликом преузели арсенал, ратну лађу „Циклот“ и 12 торпиљера, од којих су 4 старог а 8 новог типа по 300 тона. Свечаностима је присуствовало хиљаде грађана.

Против комуниста.

Италијански листови јављају да ће Ђолитијева влада издати најстрожије наредбе против комунистичких насиља.

Пољско-румунско пријатељство.

Кнез Сапиеха, пољски министар спољних послова налази се у Букурешту. После дугог конферисања са Таке Јонеском, он је примљен код краља, а присуствовао је уједно и свечаној седници Румунске Академије Наука. Приликом банкета, који му је приређен у министарству спољних послова, изговорене су врло срдачне здравице о пријатељским односима између Пољске и Румуније. Кнез Сапиеха је посетио и румунски парламенат.

Долазе нам Турци!

Битољски посланик, Ћенан ефенди, довео је у јужну Србију преко 3000 Турака, који су се после Балканског рата одрекли српског држављанства и одселили у Малу Азију. Садашњи наши турски посланици развили су огромну акцију око тога да се из Мале Азије натраг доселе у нашу државу сви одсељени Турци, па и они који су се за време светског рата против нас борили. Ето тако се ради, уместо да се повратак том противдржавном елементу забрани, и да се њихово имање као непријатељско, подели нашим добровољцима, или да се прода у корист репарационог фонда. Турски посланици згодно искоришћују кризу у којој се налази наша држава и појачавају свој положај доводећи натраг исељене Турке!

Америчка потраживања.

За време Светског рата, америчка потраживања од европских држава достигла су велику висину. Америчке Сједињене Државе су стално наглашавале да очекују подмирење својих потраживања. Сада је министар спољних послова, г. Хјус изјавио да ће Америчке Сјед. Државе одустати од својих потраживања, ако то учини и Енглеска.

Америчке Сјед. Државе ће у будуће, према изјави председника Хардинга, остати потпуно усамљено, неће правити никакве политичке, војне и економске савезе, и да ће у свима питањима учествовати само као саветник. Оне ће предложити Европи разоружање.

Прилике у Совјетској Русији.

— У Совјетској Русији. — Разочарање Красина. —

Совјетска штампа изражава бригу коју је изазвала по предлогу совјета народних комесара отмица, која је требала да створи резерве хлеба. Московска „Правда“ изјављује да је данас највећа опасност привредна криза: „У борби са глађу ми морамо показати велику енергију, већу, него у борби са контрареволуцијом, у помоћ совјетској влади дужни су да приђу и раденици и интелигенција и мењшевики и непартијски људи, сви грађани, само ћемо тако победити непријатеља што се зове глад“. Тако пише „Правда“. Но једини, који би могао уталожити ту кризу јесте сељаштво, но оно протестује, као и пре противу совјета отказујући да узима веће количине земље. Московска „Правда“ вели: „Ми требамо да учинимо оно што је немогућно да подржимо дух црвене армије и побољшамо храну војци. Ако је потребно, ми ћемо запалити половину села, но ми морамо добити храну потребну за исхрану војске црвене армије“. Врло красни планови!

Другаче суди „Економски живот“.

„Површина захваћена специјалним културама катастрофално се умањава. Спровођење принципа размене природне робе показало се неизводљиво, јер пролетерска влада није могла сагласити се са својим грађанима. Покушај комунистичког предузетништва није донео никакве резултате. Принцип распоређења, који је у ствари чинио основну политику исхране од стране совјетске власти, показао се непроменљивим.

Уосталом највиши совјет народне привреде не скрива слом своје политике.

У извештају о раду совјета народних комесара говори се да ће тек у 1921. години неопходно бити да се забрани сваки извоз жита из совјетске Русије.

По вестима из Москве Красин у свом извештају совјету народних комесара о стању трговачких преговора у Енглеској саопштио је да преговори не дају никаквих резултата стога, што нема потпуног јединства оне линије које имају Антанта и Енглеска у односу према совјетској Русији. Неки руководиоци енглеске политике признају безнадност покушаја да се бољшевичка власт може уништити оружаном силом, а други знаменити политичари и даље стоје на том становишту, да се треба оружјем умешати у руску ствар.

РАБОШ.

— **Два народа.** Вели се, да нема освете без луда брата. Тако, ето, и једна луда реч, па реши велике проблеме.

Колико се то пише и говори о српском, хрватском и словеначком народу као о једном народу, па никада да се сазна на чему смо са Хрватима и Словенцима.

Кад али, хвала рођен-дану великога хрватскога бискупа Штросмајера и народном благдану тога рођен дана — и то је питање решено.

Решио га ђаковачки Glasnik Biskupije Bosanske i Sremske (broj 3.) у оном тренутку, кад је бискупов рођен дан настао „narodni blagdan svega naroda *hrvatskog i jugoslavenskog*“. Дакле, ипак су по среди не један, него два народа. Хрватски и југословенски. А српски? Оставимо хемичарима, да га траже тамо негде растопљеног у мешавини југословенског народа. Главно је, да поред и испред југословенског постоји још цео — хрватски народ. Он мора да постоји засебно, јер се њиме, као својим маљем на славенском југу, римски папизам још није доста натукао Српства и Славенства, још није доста наиграо уније, која је била не само верски него и политички идеал и великога хрватскога бискупа Штросмајера. А из благодарности којем идеалу, Српска Матица и српске гимназије се надмећу у прослављању култа Штросмајерског.

Да смо весели! —Р.—

— **Званични лист Загребачке Надбискупије и Држава.** Загребачки Katolički List (broj 7.), у превеликој љубави за Државу С. Х. С., сеје ту љубав међу католичким свештеницима, а преко ових и у католичком пуку свом овако:

„То је цијела шума пораза, у којој се човјек једва сналази. Закупнине области властницима земљишта не исплаћују, не исплаћују се камате од предратних папира, а много је надарбинских и алтаријских главница у тим папирима; не исплаћују се камате обвезница ратних зајмова, које је црквени област морала куповати, а куповала их је за надарбинске и алтаријске главнице. С друге пак стране и држава и опћина сваљују на црквене надарбенике све теже терете. Зар у тим приликама не би боље било, да држава, кад се већ дала на отимачину, посве отме црквеним службеницима њихова земљишта“....

Да ли је Katolički List заиста званични лист Загребачке Надбискупије, или је филијала Стјепана Радића?

—Р.—

РЕПЕРТОАР
Српског Народног Позоришта.

Среда: „*Трубадур*“.
Четвртак: п. п. ђачка „*Ђидо*“.
увече: „*Пљусак*“.

ВЕСТИ.

— **Пријатељска помоћ „Застави“.** Целу годишњу претплату на „Заставу“ уплатише ови наши претплатници: из Србобрана Паја Шегуљев, Мирко Алексијевић, Новак Манојловић, Аца Лесковац, Тома Паликућа, Никола Марамица, Светислав Каћански, Гавра Каћански и Стева Придрашки: из Стапара Јован Вујин свешт., Владимир Ивков, Сава Ковачев; из Ст. Сивца Тома Сувајџић; из Гардиноваца Политичка општина; из Руме Сима Марић; из Земуна Миша Николић; из Турије др. Јован Радивојчев свешт., Павле Бошњаковић, Лазар Црнојачки Обрадов и Живко Мишковић Драгин.

— **Женска читаоница „Посестрима“,** приређује село са игранком, у недељу после подне у 3 с. на беле покладе у Соколани. Улазак бесплатан; добровољни прилози примају се са захвалношћу. Програм: 1. Свира соколски тамбурашки збор. 2. Говор госп. проф. Велимира Стефановића. 3. Декламује: Милена Бркић. 4. Пева гђица Оливијери, чланица срп. нар. поз. прати је на гласовиру гђа Ролер. 5. Шала: Гајдаш Ђира, приказује госп. Стојчевић, члан срп. нар. поз. 6. Пева гђа Аница Б. Ролера. 7. Свира соколски тамбурашки збор.

Умољавају се све поштоване чланице „Посестриме“ и грађанство, да у што већем броју посете ово село.

Матица Напредних Жена. На редовном састанку у среду 9. о. м. у 5 сати по подне предаваће проф. Васа Стајић: Емил Фаге, члан Франц. Академије о Феминизму.

Емил Фаге, професор Сорбоне, члан Француске Академије, у својим чланцима о женском питању са нарочитом јасноћом приказује овај тешки проблем и, поред тога, без и мрве фанатизма у једном или другом правцу. Он питање расправља са становишта здравог разума, логике. Пре него што заузмемо становиште према питању југословенске жене, корисно је чути мишљење овако непристраног књижевника о женском питању уопште. Проф. Стајић ће, зато, репродуковати мишљење Емила Фагеа.

— **Прослава гђе Марте Тодосићке.** 7. о. м. прославила је на врло свечан начин гђа Марта Тодосићка 40 годишњицу свога уметничког рада. Пре свечане представе скупила се цела позоришна дружина на позорници и пред дупком пуном кућом и одличном публиком поздравио је слављеницу у врло лепом говору управник позоришта г. Петар Коњовић, предавши јој у име министра просвете орден св. Саве V. реда, као признање и одликовање са највишег места, Њ. В. Регента. У име Друштва за српско нар. позориште поздравио је слављеницу красним и дирљивим речима г. Милан А. Јовановић професор. Г. Сотировић је говорио у име позоришне дружине а г. Ж. Васиљевић у име млађег глумачког нараштаја. Затим су слављеници у име разних друштава и појединаца предати многи, лепи и разнолики поклони.

На представи у „Леку од пуница“ и у Змајевом „Шарану“ гђа Тодосићка је ванредно добро одиграла своју улогу и бурно је поздрављена од публике.

— **Позоришне новости.** Гђа *Лидија Мансветова* јавила је управи да је оздравила и да жали, што је због њене болести била онемогућена представа „Отела“. Пошто је уметница оздравила то ће бити могуће да се „Отело“ што скорије прикаже.

Као новитет спрема се „*Љубомора*“ од *Арцибашева,* у којој ће први пут наступити новоангажована драмска уметница гђа *Марија Верешчагина.* Спрема се још опера „Madame Butterfly“. Оба ће комада бити нарочито опремљена и инсценисана.

По свима изгледима „*Сан летње ноћи*“ остаће стално на репертоару, као што је то у целом свету. Сваке је представе публика дупке напунила позориште.

— **Министар Трговине у Лондону.** Наш Министар Трговине, г. Куковец отпутовао је из Париза у Лондон.

— **Главни згодици III. класе.** На вучењу треће класе I. кола држ. класне лутрије извучени су ови главни згодитци: Број 34.238 добио је премију 80.000 динара, број 83.834 40.000 д., 31.967 20.000 д., 24.789 30.000 д.

Политички положај.

— Седница уставотворног одбора. — Претрес завршен. — Расправа о административној подели наше државе. —

Брзојавна Агенција „Војводина“.

Београд, 9. марта.

28. састанак уст. одбора отвара др. Нинчић у 9 и по сати пре подне. Пре дневног реда се приступа избору новог потпредседника у место др. Томљеновића. Акламацијом се бира Јурај Деметровић. Прелази се на дебату I. одељка, који говори о војсци. 1. став 81. чл. се прима, док други став није још примљен, док се њиме не позабави и Министарски Савет.

82. чл. је примљен већином гласова и гласи: „Кривице које учини грађанин у друштву са војним лицем судиће грађански судови“.

Милорад Вујичић, рад., у споразуму са министром војним предлаже да се 83. чл. овако модификује: „Нико се не може по навршењу 20 година примати у државну службу, ако није својој војној дужности удовољио односно није од војне дужности ослобођен“. Члан је овако примљен.

Др. Иван Павичић предлаже ову допуну 81. члану: За држање унутрашњег реда војска се може употребити само на захтев народних грађанских власти. О употреби војног оружја против грађанских особа донеће се посебан закон“.

Министар војни примећује, да је закон о јавној безбедности тачно описао кад се војска може употребити, те сматра да ово није потребно.

Др. Павичић вели, да он то зна, али је баш прошлих дана дознао, да су војне власти употребиле војну снагу на своју руку.

Милорад Вујичић је против овог Павичићевог предлога.

Др. Сушник говори о злоупотреби власти од стране војске.

Светозар Јовановић моли министра за Конституанту да се изјасни, да ли је за јучерашњи предлог Ђоновића и Павичића у погледу војних судова и рок служења у војсци.

Јован Јовановић у име земљорадничког клуба изјављује да се прима предлоге Ђоновића и Павичића.

Министар за Конституанту М. Трифковић одговара, да први став Павичићевог предлога усваја, док се с другим не може сложити.

Коначно се предлог др. Павичића прима као нови чл. 84. једногласно.

Као нов члан примљен још и овај (85.): Страна војска не може се узети у службу наше државе и наша војска не може стати у службу стране војске.

Затим се прелази на XI. одељак, који се бави изменама у Уставу. Пошто је овај одељак потпуно на бази дводомног система, то председник даје одмор од четврт сата, да ужи одбор редигује нов текст овог одељка. Пошто је ужи одбор саставио нов текст, то се овај прима већином гласова с изменом да је за предлог за измену Уставу потребна већина од $^{6}/_{5}$ гласова од укупног броја посланика.

Љуба Јовановић предлаже да се о последњем чл. 86. не расправља данас, већ на идућој седници. Сутра нека се не држи седница уст. одбора већ нека се састане ужи одбор да редигује VII. одељак, који још није претресан, а који говори о управним властима. На тој конференцији решаваће се и остали непретресени чланови о верској и слободи савести и друго.

Овај предлог се усваја, те председник др. Нинчић закључује седницу одбора у 12 и по сати после подне, а идућу заказује за четвртак 10. о. м. у 9 сати пре подне.

Очекује се да ће идућа седница уст. одбора бити врло бурна, јер ће се на њој дебатовати о управним властима. По владином предлогу држава се има поделити на највише 35 управних области (са 200.000—800.000 становника). На челу сваке области стоји управни начелник, кога поставља краљ и који управља по упуствима централне владе преко својих органа.

Југословенски и Народни Клуб као и муслиманска странка стоје на становишту аутономије покрајина.

!! На знање препродавцима !!

Већ неколико пута смо нашим препродавцима јављали преко листа, да од 1. јануара т. г. непродате примерке „Заставе“ натраг не примамо. Пошто се пак још увек по неко нађе, да лист поврати, то уповорујемо сваког поновно, да се исто у обзир узети не може, но да се сви примерци платити имају. Лист треба у онолико примерака наручивати, у колико се продати може. Сваки препродавац је дужан редовно сваког месеца новац послати администрацији. Препродавци који за лист дуже времена дугују, позивају се да у року од 8 дана дуг подмире. У противном случају имају приписати, сами себи све оне неугодности које се изродиле буду када јавности и суду предани буду.

Администрација „Заставе“.

Кратке вести.

— Један бриселски лист доноси страшне податке о стању дечјих болести у Средњој Европи. У Немачкој има 1 милијон болесне деце, у Пољској исто тако, у Аустрији 700.000, а у Мађарској 45.000.

— Париски листови јављају, да је рок за исплату немачке ратне оштете смањен са 42 на 30 година на лондонској конференцији. Али је с тиме и свота сведена на мање.

— Наш посланик у Софији је г. Милан Ракић, наш одлични песник.

— Гарда Председништва Чехословачке Републике добила је униформу сличну оној походној наше војске, „најхрабрије на свету“, како је то рекао г. Масарик.

— Епископ, др. Николај Велимировић већ је неколико дана у Америци. Штампа га одушевљено поздравља.

— Министарство Просвете одобрило је оснивање Зетског Музеја.

Брзојави.

(Брзојавна Агенција „Војводина“ Нови Сад.)

Расцеп у земљ. странци.

Београд, 9. марта. Према изјави неколицине посланика земљорадничког клуба, у клубу ће ових дана избити расцеп, због тога што један део посланика жели да остане у опозицији, док други хоће сарадњу са владом. Криза је сада најозбиљнија.

Трговачки преговори са Италијом.

Београд, 9. марта. Трговачки преговори између наше и италијанске делегације отпочеће крајем о. м. Италијански делегат Скарпа, који се ових дана бавио у Београду, вратио се у Рим и саопштио својим надлежним да је са нашим финансијским, трговачким и индустријским круговима водио најповољније преговоре.

Италијани вређају одредбе рапалског уговора.

Београд, 9. марта. Према саопштењу Трговачке Коморе у Загребу успостављена је редовна брзојавна веза са Ријеком. Међутим ова веза није директна, већ се врши преко Италије, што вређа рапалски уговор и изгледа као да Италија намеће свој суверенитет над Ријеком.

Наше разграничење са Италијом.

Београд, 9. марта. Наша и италијанска делегација за разграничење у Далмацији отпочела је рад. Јуче је одржала своју прву заједничку седницу, на којој је решавано о евакуацији Далмације од стране италијанских власти. Тек пошто се ово догоди, повући ће се стална граница.

Како се јавља Италијани непоказују много добре воље при раду о евакуацији. Они руше све бараке бивше аустро-угарске војске, носе собом сав жељезнички материјал и вагоне, те тако силом одвлаче нашу националну својину Наша делегација ће учинити влади хитну представку, да ова посредује и протестује код италијанске владе против оваковог поступка.

Уредба о радн. синдикатима.

Београд, 9. марта. Нова уредба о радничким синдикатима је потпуно израђена и биће поднесена Министарском Савету на расматрање и одобрење.

Радић у Београду.

Загреб, 9. марта. Пре два дана Радићева странка је довршила расправу о свом нацрту Устава. На прекјучерашњој пленарној седници прихваћен је устав и на специјалној дебати. Радић ће са неколико својих посланичких другова ових дана отићи у Београд и предати нацрт Устава председнику Конституанте др. Рибару. Осим тога вратиће своју посету републиканцима. У преговоре са осталим групама неће се никако упуштати јер странка не жели да мења своју политичку тактику.

Против ометања зборова.

Београд, 9. марта. Министар унутрашњих дела је наредио да се против оних лица који ма на који начин ометају политичке зборове, имају сместа предати надлежном суду.

Д'Анунцијо опет на Ријеци?

Љубљана, 9. марта. „Нови Глас“ јавља, да се Д'Анунцијо ових дана вратио на Ријеку. Д'Анунцијо се нада да ће моћи организовати нове легије и заузети луку Барош и Делту. Међу становништвом ријечким влада велика узнемиреност због тога, јер не желе преживети поново све грозоте Д'Анунцијевих терора и ратне грозоте.

Прекинути преговори у Лондону.

Лондон, 9. марта. Пошто су 7. о. м. Немци на конференцији изјавили да не могу примити захтеве Савезника, то су се преговори прекинули. Немачка делегација је отпутовала у понедељак у вече у 6 и по сати из Лондона. Лондонска конференција је прекинута овако: Лојд Џорџ је известио др. Симонса да савезници не могу више одлагати примену својих санкција и да ће одмах ступити на дело. Др. Симонс је молио кратак рок од четврт сата да се са члановима своје делегације посаветује. Одобрен му је тај рок. После тога је др. Симонс изјавио, да не прима савезничке захтеве и да делегација сматра своју мисију завршеном.

Ратни Савет је у Паризу јуче касно у вече под председништвом Милрана држао седницу, на којој су сви стручњаци учествовали. Одлучена је најтешња акција против Немачке и одређено је која ће се места у Немачкој окупирати. Издата су одмах сходна наређења, која су већ 8. о. м. отпочела изводити. По последњим брзојавима неки немачки градови на Рајни већ су поседнути француском војском.

Војне припреме у Француској.

Париз, 9. марта. Француска влада је позвала две класе под оружје.

Валута.

Београд, 8. марта. Франак 260·—, долар 36·30, леј 49·75, марка 58·50, лев 43·50, ауст. круна 5·60, Женева 610·—, Париз 263·—, Праг 46·50, Беч 5·10, Лондон 143·50, Берлин 58·65.

Књижевност.

Готова је и може се добити нова књига ратних песама под насловом: „Споменица наших дана у Русији“, коју је написао добровољац-Маргићанин. Цена је књизи 1. динар; ко поручи и пошаље новац за 10 књига добија једну на поклон.

Нарочиту пажњу обраћамо нашим добровољцима и месним добровољачким организацијама, да приону око растурања ове књиге, чиме ће потпомоћи не само писца, који је пером до данас много допринео добровољачкој ствари, већ да имају у виду да 25% чиста прихода иде на добротворну циљ, јер је одређено добровољачкој сирочади. У овој књижици се износе у народном стиху патње наших заробљеника у Русији и пожртвован рад наших добровољаца. Књига је намењена ширим слојевима народним. Топло ју препоручујемо.

Управник: Јаша Томић.
Уредник: Јанко Перић.
Одговорни уредник: Трива Милитар.

Број 882/1921.

Стечај.

Расписујем стечај на упражњено место општинског писара у Бегечу (Бачка).

Плата је од општине за сада 12.000 круна годишње и евентуални доплатци од државе.

Компетенти нека своје молбе са сведоџбама способности и досадањег рада најдуже до 20-ог марта т. г. овом звању поднесу, јер се касније приспеле молбе неће у обзир узети.

Нови Сад, 24. фебруара 1921.

Др. М. Петровић
ср. начелник.

416 2—2

Број 616/1921.

Стечај.

Расписујем стечај на упражњено место III. општ. писара у општини Петровац.

Берива која су са овим звањем скопчана јесу:

12.000 круна годишње и за време садашње скупоће месечни доплатак од 400 кр. од општине и евентуални скупарински доплатци од државе.

Компетенти имају своје молбе — снабдевене са школским и другим сведоџбама о досадањем званичењу — најдуже до 20. марта т. г. овом звању поднети, јер се касније приспеле молбе неће у обзир узети.

Нови Сад, 25. фебруара 1921.

Др. М. Петровић
ср. начелник.

420 2—2

Продаја

70 ланаца зиратне земље, првог квалитета, масе пок. Игњата Тодоровића, између Пожаревца и Љубичева, продаваћемо приватном лицитацијом 14/27 марта ове године, у 9 сати пре подне, у кафани „Браничево“ у Пожаревцу. Имање је поред самог друма, има салаш и текућу воду. За обавештење обратити се: г. Л. Атанацковићу, Београд, Франкопанова ул. 10. или г. Александру М. Трифуновићу, трговцу, и г. Милану Дескашеву, адвокату, у Пожаревцу. 476 2—3

Наследници масе Тодоровићеве.

Узео би ваљаног

сиромашног дечка, да изучим месарском занату, код мене би имао целу опскрбу.

Милан Николић месар, Нови Сад.

437 1—3

Више АУТА

за путнике и теретна, машине и алати због напуштања радионице и гараже

врло јевтино

на продају. **Балкан-Баковски,** Нови Сад, Железничка улица 16.

24—24 Телефон 79. 117

СРПСКА БАНКА Д. Д. ПАНЧЕВО

потребује стручног, самосталног

КЊИГОВОЂУ

са вишегодишњом праксом. Рефлектанти нека поднесу Управи образложене понуде. — Ступање одмах. Плата по спорازуму. 495 1—3

СНИЖЕНЕ ЦЕНЕ

У пажњу г. г. трговцима!

Приспела ми је велика количина

ГАЛАНТЕРИЈСКЕ И КРАТКЕ РОБЕ

као: свију врста мушких и женских дугмади, везова, шлајера и венаца за невесте и осталих галантеријских артиклова.

БРАНКО КАПАМАЦИЈА
НОВИ САД, Краља Петра ул. 22.

459 13—26

САМО НА ВЕЛИКО.

Продаје се

посед од 65 јутара оранице I. класе са целим фундус-инструктусом, или без, свима господарским зградама, стројевима као и свим живим благом, и без њега. Имаде посејано 28 јутара жита; сва остала земља је преорана за пролетње усеве.

Уз то продајем моју кућу у Ср. Митровици Трг Св. Димитрија број 16. састојећу се из 5 соба, кухиње, купаонице, спроведеног водовода и свима нузгредним просторијама, као подрум, магазин са житарицом, велику качару, собе за послугу, штала, млеоник са електричним погоном, већа количина буради, леп виноград 2000 □ хв. 150 комада племенитих воћака и виноградски алат. Упитати

Јосип Кин
Митровица (Срем).

485 1—2

НА МАЛО! НА ВЕЛИКО!

ДРВЕНИ УГАЉ

за Саугас-моторе и за пеглање од **Буковог дрвета** паљен, сув, крупан, гарантирано вилама товарен, затворени вагони у тежини од 10.000 кгрма

РЕТОРТНИ-БУКОВ-УГЉЕН

сув, без прашине, крупан, затворени вагони до 5000 кила, достављен одмах **по најнижој дневној цени** на сваку жељезничку станицу Војводине

дрвара и угљара

БРАЋЕ КРАЈАЧЕВИЋ

НОВИ САД. — Телефон 165.

334 4—6

ОРФЕУМ

у ХОТЕЛ ЈЕЛИСАВЕТИ

Retta?
Retta
?Retta

271 7—30

„ОРИЕНТ“

пуњен са угљеном киселином и од сваких бактерија слободна

МИНЕРАЛНА ВОДА

У месту разашиљање по кућама у свакој количини. На страну паковање у сандуцима.

Најјефтиније цене!

Тачно извешће о ценама и о условима разашиљања пружа

461 3—12

Варошко Јодно-Лековито Купатило и Минералне Воде Д.Д.
Нови Сад Телефон број 264.

Угљена киселина

Важно за творнице соде-воде.

Наш сопствени производ — потпуно без мириса — призната као првокласна

Угљена киселина

без конкуренције 40—100%, издашнија него сви други страни фабрикати који се у промету налазе.

Отпрема брза и тачна.

„МАГНЕЗИТ“ израда угљене киселине **ПИХТШАЈН и ВИНКЛЕР**

418 Нови Сад, Вашариште. 3—6

ПРВА СРПСКА ФАБРИКА СИРИШТА У ПРАШКУ И ТЕЧНОСТИ

ЂОКЕ ДИМИТРИЈЕВИЋА, НИШ

израђује јаче и јефтиније сириште у прашку и течности од страних фабрика. 374 6—10

Број 1293/1921.

Објава.

Грађевинска Дирекција у Новом Саду, продаваће 10. овог месеца у 10 сати пре подне на лицу места код самог моста путем јавне усмене лицитације дрвени материјал (греде и даске), који је добивен од порушеног патоса полусталног друмског моста на Дунаву код Новог Сада.

Исклична цена је 400 круна за фат дрва за гориво а 500 круна за фат бољег дрва. Дрва ће бити наслагана у гомилама од 1 до 3 фата.

Досталац је дужан потребну своту одмах уплатити и своје дрво у року од три дана однети.

Нови Сад, 3. марта 1921.

Грађевинска Дирекција
Лука Ивковић.

479 1—1

КРОЈАЧКА РАДЊА

Свима својим старим поштованим муштеријама, пријатељима и познаницима стављам до повољног знања да сам **своју кројачку радњу поново отворио** у Новом Саду, Краља Петра ул. број 13. На лагеру имам свакосврсних енглеских и других штофова. Израђујем све поруџбине брзо и тачно уз врло умерене цене. (Комплетан анцуг за КРУНА 2.300·—) У случају потребе зготовљавам одело за 48 сати. Молим све пријатеље и цењ. муштерије — да ми своје поверење поклоне. —

С поштовањем
АНДРИЈА БАЛАШИЋ
мушки кројач.

470 1—3

Велики САЛАШ

са 30 јутара прве врсте оранице у ковиљском хатару (Бачка) продаје се из слободне руке на вечито. Упитати власника

442 2-2

Владимира Тошића Ковиљ (Бачка)

НА ЗНАЊЕ!

Овим стављам на знање поштованим муштеријама да већ од 15. фебруара т. г. примам све врсте мушких и женских сламених шешира на **чишћење, фарбање, прешивање и модернизирање** по најукуснијим париским моделима. Уједно сам слободан известити поштоване трговце града и околине као и шеширџије, да сам моју творницу шешира снабдео са новим машинама, пресама са парним погоном у којој израђујем све врсте сељачких и господских шешира за израду јамчим. Молим поштоване муштерије да ми поклоне своје поверење. С поштовањем

ТВОРНИЦА ШЕШИРА „НАПРЕДАК“

АНТОН ФОТИВЕЦ

Милетићева (Хлебарска) улица 8.

308 **НОВИ САД.** 7—10

ВЕЛИКО СКЛАДИШТЕ

ЖАРУЉА (СИЈАЛИЦА)

Метакс
Фероват 110 и 220 В.
Пинч
Тунгсрам
Осрам
Металум
Вотан

412 1—1

од 16—50 свећа односно од 150—500 Вата

Јефтино, тражите попис од

Хрв. д. д. за трговн. жељез.
ЗАГРЕБ, Самостанска 15.

ВЕЛИКИ ПОСЕД

од 60 рали оранице и ливаде и зграде (натапање) I. класе код Пожеге Славонија са 40 вагона разног стојећег дрва за продати.

488 1—1 Озбиљне понуде прима:

Л. Ј. Полашек грађ. мерник, **Пожега.**

ИМАЊЕ

у центру града Београда плац од 1.352 квадратна метра са зградама, без друга, продаје се. — Озбиљни купци нека се обрате **г. Живојину М. Симићу адвокату Цетињска ул. 7.** од 8—10 и од 2—4 сата по подне сваког дана. 315 13—15

НОВООТВОРЕНА СРПСКА СТОЛАРСКА ТВОРНИЦА

Овим стављамо на знање свима заинтересованима, као грађевинским подузетницима и свима који желе тачан и солидан посао, да смо у нашој, са најмодернијим стројевима снабдевеној творници у Новом Саду, Кисачка улица број 16., отпочели рад.

Примамо сваковрсне у нашу струку припадајуће послове, (собне намештаје, грађевине, портале и т. д.) по избору цењ. муштерија из наших многобројних и најмодернијих цртежа или по укусу и плану цењ. муштерија. — Цене умерене, послуга тачна и брза. — Изволите се о нашој спреми и тачности уверити.

С поштовањем:

493 1—3

Браћа Бечејци и П. Стакић.

У Новом Саду у Темеринској ул. код Канала

Приспела ми је велика количина

ДРВА ЗА ГРАЂУ

коју продајем по најнижој цени. За целу зграду потребан дрвени материјал кад се купује дајем велики попуст.

ЗА КОЛАРЕ

I. врсте славонске беле јасеновине, брестових трупаца и резане јасенове планке.

!

ДАСКЕ ЗА СТОЛАРЕ

I. врсте, право резане од меканог и лако израђивог дрвета, тако исто суха бела јасеновина за израду најскупоценијег намештаја.

Бечинског цемента

у свакој количини издајем са стовариштa.

Све по најнижој цени!

С поштовањем:

Ђурица Лишић грађарски трговац **Нови Сад,** Темеринска ул.

391 20—30

Штампарско подузеће „Застава“ д. д. 185—921.